

RONALD GORIĆ/NAZNA MEDIA

RAZGOVORI O UMJETNOSTI

Pokazivao je skepsu prema pop artu, ali i svakoj avangardi

piše Feda Gavrilović

“Otišao je posljednji od velikih”, bila je moja prva reakcija kada sam čuo da je 11. kolovoza, u Starom Gradu na Hvaru iznenađeno preminuo Tonko Maroević, povjesničar umjetnosti, pjesnik i humanist koji je obilježio posljednjih četrdeset godina naše kulture svojom vedrinom, energijom, erudicijom i nesebičnim razdavanjem sebe na sve strane.

Tonka Maroevića upoznao sam na izložbi Zlatana Vrkaljana u Umjetničkom paviljonu 2012. Kada su me predstavili njemu, svojim karakterističnim oduševljenjem mi je čestitao na nekim kritičkim tekstovima.

NAJDRAŽI INTERVJU Koliko je to samo značilo jednom mladom i neiskusnom povjesničaru umjetnosti pred diplomom! Od tada smo se često vidali. Na kavi, na pivi ili na cesti, u letu (jer on je često žurio s jedne lokacije na drugu, s predstavljanja knjige na otvorenje, s otvorenja na predavanje) izmjenjivali bismo komentare o kolegama, o umjetnicima ili o knjigama.

Jedna od naših čestih polemika ticala se baš slikarstva našeg juga i sjevera. Vidović i Tartaglia s jedne, te Babić i Hegedušić s druge strane, bili su protagonisti naših brojnih rasprava. Posebno sam ga (i s velikim guštom) šokirao jednom kada sam izjavio kako je Bukovac puno moderniji od Vidovića u svom poznavanju slikarstva i u smislu tehnike i u smislu njegove uloge u društvu. Ne znam jesam li ikada imao sugovornika s toliko duha, pred kojim sam se osjećao toliko slobodno izraziti svoje mišljenje, makar se on i ne slagao sa mnom. U tim razgovorima pokazivao je veliku skepsu prema pop artu i njegovim nasljednicima - “kapitalu u umjetnosti”, kako bi govorio - ali i prema svakoj avangardi, za koju je (napola u šali) govorio da je završila s Rimbaudom.

Posebno sam ga (i s velikim guštom) šokirao jednom kada sam izjavio kako je Bukovac puno moderniji od Vidovića

Intervju koji je on meni dao za Vijenac, 2014., ostao mi je jedan od najdražih intervjuja koje sam radio, pun informacija protkanih dubokim iskustvom. Bez gorčine na prilike u kojima se pronasla naša umjetnost i bez provincijskog uveličavanja njezina značaja, Maroević je o njoj i o svojim iskustvima na njezinu polju, govorio s puno topline i razumijevanja, s kojima je inače pristupao svima i svemu.

VEDRI SUSRETI U prilično zatvorenoj i smrknutoj atmosferi Matice hrvatske, gdje sam jedno vrijeme radio i gdje je on obnašao različite funkcije, uvijek mi je bilo drago susresti Tonka Maroevića, koji je razvedravao svojim osmjehom i smirenom lucidnošću. Kada smo se jednom vozili u Sisak, kako bismo predstavili monografiju medaljara Želimira Janeša, on je cijelo vrijeme zabavljao sve nas u autu dosjetkama i pučkim pjesmicama o političarima iz prošlosti. Mnoge stvari nisu u toj udruzi bile kakve bi on želio da budu, no njegova narav nije mu dala da se upušta u svade i nadvikivanja sa službenicima te mašinerije. Unatoč tome, sjećam se kako je vješto i odmjereno u jednoj polemici u Vijencu branio Hrvatsku književnu enciklopediju od jednog opsežnog, desno intoniranog napada i sjećam se, potom, nekih vrlo nepovoljnih komentara ljudi iz i oko Matice na njegov račun. Birać je bitke i polemike, a u njima je nastupao stalozeno i izrazito dobro pripremljen. Poštovao je čak i ljude koji su ga mrzili, s kojima godinama nije razgovarao i koji bi se pjenili na spomen njegova imena, te bi uvijek isticao njihove kvalitete. Posljednji put sam ga vidio na izložbi Davora Vrankića u Galeriji Forum. Došao je sa zakašnjenjem, zbog brojnih obaveza kojima se prepuštao do svog posljednjeg dana. Sa zanimanjem je pogledao svaki crtež u već skoro praznoj galeriji, a nakon toga sam ga upoznao s umjetnikom. Za nas nekoliko preostalih prijatelja samoinicijativno je, očito ponesen majstorskim crtežima, održao ad hoc smišljen govor kojim je obuhvatio Vrankićeve težnje bolje negoli bi mnogi njegovi kolege uspjeli u silnim karticama teksta. Tolika je bila njegova ljubav i poznavanje likovnosti. ■